

Дата: 27.09.2021

Урок № 16

Тема: Іван Карпенко-Карий. Комедія «Хазяїн». Головний конфлікт комедії . Терентій Пузир як втілення некерованого прагнення накопичення матеріальних статків. Мамона («багатство, земні блага») як тема, ідея і головний персонаж комедії.

Мета: продовжити знайомство з творчістю письменника, драматурга, з персонажами його творів, ознайомити учнів із поняттям «соціально – сатирична комедія», розкрити тему та ідею твору, охарактеризувати образ Пузиря; удосконалювати навики характеристики літературного героя, вміння аргументовано відстоювати власну позицію; виховувати повагу до людей, вміння здійснювати життєвий вибір.

Матеріали уроку:

Цифровий диктант

(на слайдах презентації зображені діячі професійного театру та вивчені письменники, кожен має свій номер. Звучить питання - і учень дає письмову відповідь, записуючи тільки номер даної відповіді)

№ 1- І.Карпенко-Карий

№2 – М. Садовський

№3 – П. Саксаганський

№ 4 - Марія Садовська-Барілотті

№ 5 – Марія Заньковецька

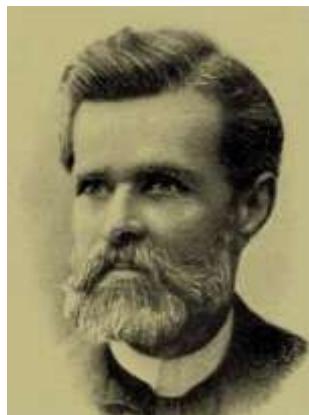
№ 6 – М. Старицький

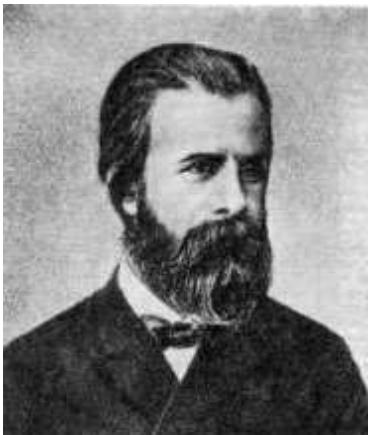
№ 7 – М. Кропивницький

№ 8 – І. Нечуй-Левицький

№ 9 – П. Мирний

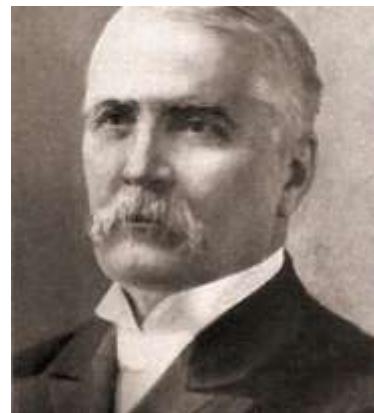
№ 10 – І. Білик

№ 11 – І. Франко

№ 12 – М. Лисенко

1. Хто з даних представників мав неоцінений дар справжнього психолога людської душі за словами І. Франка?
2. Хто обрав псевдонім за місцем проживання матері?
3. Хто про І. Нечуя-Левицького сказав, що «він - «колосальне всеобіймаюче око України»? Вона є членом родини Тобілевичів.
4. Хто для першого професійного театру писав музику до творів?
5. Хто є автором нарису «Подорож від Полтави до Гадячого»?
6. Хто, продавши власний маєток, утримував трупу акторів, купував сценічний одяг?
7. Кому належить твір «За двома зайцями»?
8. Хто стає співавтором твору «Хіба ревуть воли...?»
9. Хто з них взяв псевдонім дівочого прізвища матері?
10. Ця людина першою отримала звання «народного артиста Республіки».
11. Хто є членами родини Тобілевичів?
12. Про відомий твір сказали, що це справжній шедевр про звичаї та традиції українського народу, це «енциклопедія». Хто є автором даного твору?
13. Його перу належать такі твори: «Глитай, або ж Павук», «Дай серцю волю, заведе в неволю».
14. Він є автором творів «Сто тисяч», «Сава Чалий», «Мартин Боруля».
15. Хто був чоловіком Марії Заньковецької?

I. Карпенко-Карий написав 18 оригінальних п'єс, кожна з яких стала своєрідною вершиною в жанрі драматургії. Тематично вони охопили осмислення конкретних суспільних процесів Другої половини 19 ст., філософські роздуми про мистецтво, людину й життя. Драматург прожив своє життя, самовіддано працюючи для України.

Його серце було сповнене любові до друзів. Сподвижників по театральній справі, він уникав конфліктів, не мав надмірних амбіцій і честолюбства, нікому не заздрив. Особливо душевно

ставився до найближчих людей, які в листах та спогадах засвідчували, що найвищими ідеалами Карпенка-Карого були ідеали добра, любові, духовного єднання.

На різні теми писав драматург, але улюбленою темою була тема зображення класу буржуазії, селянської буржуазії, тяжіння до багатства, ти самим гублячи людські чесноти.

Історія створення комедії

«Хазяїн» — соціальна комедія Івана Карпенка-Карого, написана в 1900 році. У ній драматург висвітлює явище становлення нової селянської української буржуазії в кінці 19 ст. Автор характеризував п'есу, як злу сатиру на людську любов до стяжання без жодної іншої мети.

Іван Карпенко-Карий виношував образи сільського мільйонера Терентія Пузиря та його оточення понад 10 років, з часу написання п'еси «Сто тисяч». Роботу над твором він завершив весною 1900 на хуторі Надія, названому так на честь першої дружини, Надії Тарковської.

Прообразами головного героя п'еси, Терентія Пузиря, були українські підприємці на зразок Терещенків та Харитоненків, становлення яких відбувалося в умовах розвитку капіталізму в тодішній Російській імперії і на території України, зокрема.

Через образ Терентія Пузиря, вихідця з селян, який швидко розбагатів, скуповуючи землі, Карпенко-Карий проводить основну ідею твору.

У листі до сина Назара від 26 березня 1900 року драматург повідомляє: «Я пишу нову комедію «Хазяїн», але діло того йде, часто голова болить. Однаке перший акт готовий, і я ним наче задовольняюсь. Хоч то раз у раз так зі мною буває: поки пишу, задовольняюсь, а напишу — недоволен». Через три тижні робота над комедією була завершена. «Уже кінчаю нову комедію «Хазяїн», — писав автор тому ж адресатові в листі від 14 квітня 1900 року. Ключ до розуміння цього твору нам дав сам автор: «Хазяїн» — ...зла сатира на чоловічу любов до стяжання без жодної іншої мети. Стяжання для стяжання!»

Тема твору — це показ людської любові, пристрасті до збагачення, «без жодної іншої мети. Стяжання для стягання!»(автор визначив тему сам)

Сюжет твору

Сюжет побудований на основі життєвих конфліктів, породжених законами життя. Багатий землевласник прагне досягти максимальних прибутків шляхом експлуатації робітників, розорення бідняцьких господарств. Заради наживи він іде навіть на шахрайство. Мільйонер Пузир домовляється з Маюфесом про участь у шахрайстві і дає вказівки своїм управителям посилити експлуатацію строкових робітників, позбавити їх землі. Ці плани Пузиря становлять **зав'язку комедії**. Під час здійснення хижацьких планів виникають різні ускладнення, конфлікти. Стався бунт робітників і селян, розкрито шахрайство, Пузир тяжко захворів. Загострення цих конфліктів становить **кульмінацію комедії**. Фінал п'еси водночас гротескний і трагічний — «пузир» лопнув — Терентій Пузир помирає від розриву нирки (**це розв'язка**).

Основна ідея твору — моральне звиродніння стяжателя, для якого зиск понад все, і який не зупиняється перед жодними аферами, лише б помножити свої статки.

Жанр твору

Це комедія соціально-сатирична, бо викриває і висміює явища, породжені капіталістичним ладом, аморальність вчинків і капіталістів-землевласників. Дію п'еси рухають самі її основні конфлікти.

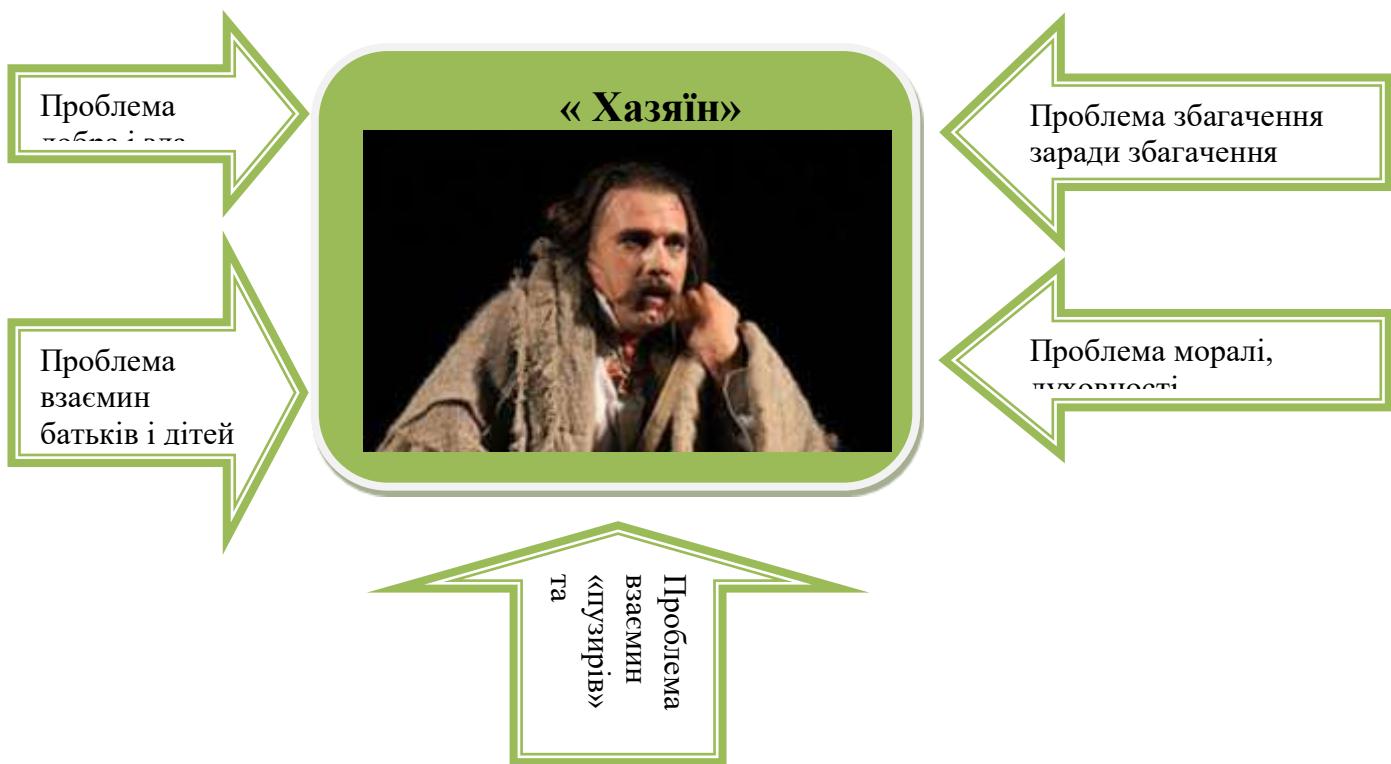
Драматичний конфлікт

Усі сюжетні лінії і колії тісно переплітаються і становлять основу драматичного конфлікту, в основу якого лежить суперечність між безмежною жадобою наживи мільйонера-землевласника і тим, що, за влучним висловом одного з персонажів, «не може разом все ковтнути».

Конфлікти: Пузир і закон;

Пузир і робітники;
сімейний конфлікт.

Проблематика твору (колективна робота)

- **Проблема добра і зла** (Пузир, Феноген, Ліхтаренко; загибель Зозулі).

- **Проблема збагачення заради збагачення** (Пузир — історії з халатом та кожухом, авантюра з переховуванням статків банкрута Петра Михайлова, епізод з гусьми — «грабіжниками» Пузиревого добра).

- **Проблема взаємин батьків і дітей** (Пузир — Соня).

- **Проблема взаємин «пузирів» та ітелігенції** (Пузир — Золотницький, Пузир — Калинович, Пузир — Соня).

- **Проблема моралі, духовності** (Пузир: пам'ятник Котляревському і орден Станіслава — що вагоміше і що вигідніше? Зневага до бідного інтелігента Калиновича — і дозвіл на одруження Калиновича з Сонею (виявляється, що брат Калиновича — прокурор і може врятувати Пузиря від тюрми і ганьби!)

Екранізація твору

Хазяїн — фільм режисера Юрія Некрасова, знятий на студії «Укртелефільм» у 1979 році..

Складання характеристики головного героя

Опорний план

- 1) Соціальне й економічне становище Терентія Пузиря.
- 2) Особливості образу Пузиря:
 - ненаситна жадоба .збагачення як основна і визначальна риса характеру;
 - інші риси характеру Пузиря - безчесність, несправедливість, жорстокість, бездушність, деспотичність, некультурність, честолюбність, скупість, жадіність.
- 3) Типовість образу Пузиря.
- 4) Спорідненість образу Пузиря :: сатиричними образами хижаків у творах М. Салтикова-Щедріна, О. Островського, Ж. . Мольєра і тощо.

НЕГАТИВНІ «ЧЕСНОТИ»

Порівняльна характеристика Феногена і Ліхтаренка

Феноген - «права рука хазяїна»

Ліхтаренко - найспритніший економ

1. Перебування на службі у Пузиря

- місток для здобуття власної економічної могутності

2. Риси характеру, які наближають їх до Пузиря

- безчесність;
- бездушність;
- несправедливість;
- жорстокість;

3. Головна індивідуальна риса

- лицемірство;
- нахабний, діє сміливіше;

4. Найзаповітніша мрія

- багатство;
- привласнення чужого відверто;

5. Вдача

- хабарництво;
- хижак;
- цинізм економа;

Створюючи образ Пузиря, І. Карпенко-Карий мав на меті створити український варіант антигероя, відомого в усьому світі і передусім завдяки славетній комедії Мольєра «Міщанин-шляхтич».

- Висловіть свою думку :

«Чи можна вважати Пузиря «новим українцем» свого часу?»

«Пузир - справжній господар чи ні?»

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1.Знати зміст твору твору «Хазяїн»

2. Підготуватися до контрольного твору (есе) за творчістю І. Карпенка-Карого

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.